

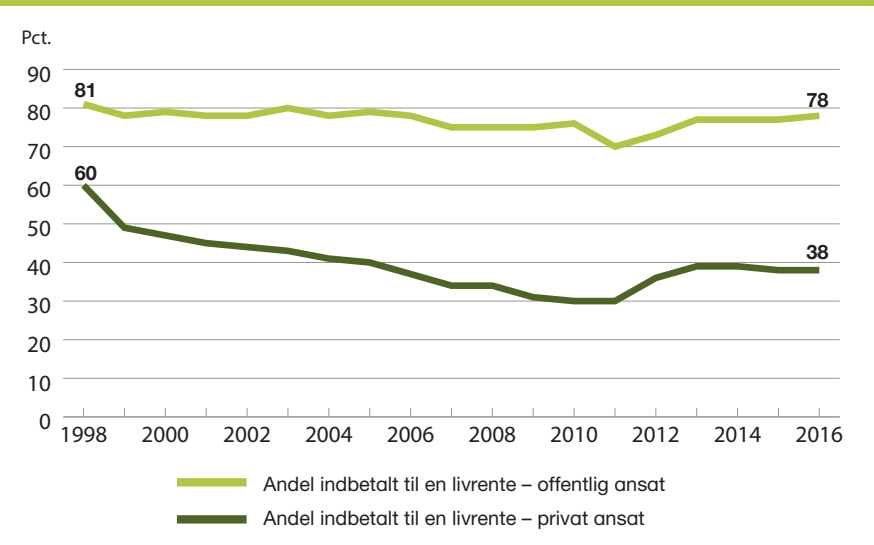
Offentligt ansatte indbetaler mest til en livsvarig pensionsordning

Offentligt ansatte indbetaler mere end dobbelt så stor en andel af deres pensionsindbetalinger til en livsvarig pensionsordning som privatansatte. I den offentlige sektor udgjorde indbetalingerne til en livsvarig pensionsordning, en såkaldt livrente, 78 pct. i 2016. I den private sektor udgjorde andelen 38 pct. Det viser en ny analyse fra ATP af indbetalingerne til livsvarig pension, ratepension og den sum-udbetalte kapitalpension eller dens afløser alderspension i perioden 1998 til 2016. Analysen omfatter pensionsindbetalinger for de 18-64-årige.

Indbetalingerne til en livsvarig pension har ligget nogenlunde konstant omkring 80 pct. for de ansatte i den offentlige sektor i perioden 1998 til 2016. Andelen i den private sektor faldt frem til 2011 - fra 60 til 30 pct., som det ses i Figur 1, hvorefter andelen begyndte at stige igen og nåede 38 pct. i 2016. I både den offentlige og private sektor indbetales den resterende pensionsopsparing i dag i høj grad i ratepensioner, hvor det tidligere var til kapitalpensioner.

Der er markant forskel på, hvor stor en andel af indbetalingerne, der går til en livsvarig pensionsordning i hhv. en arbejdsmarkedspension og en individuel pensionsopsparing. I arbejdsmarkedspensionerne udgjorde indbetalingerne til en livsvarig pension 55 pct. i 2016, mens

Figur 1 - Andelen af indbetalingerne der går til en livrente opdelt på offentlig og privat arbejdssted - 18-64 årige - 1998-2016

Note: I opgørelsen indgår kun primære lønmodtagere med en årlig lønindkomst > 25.000 kr., som indbetalte til en arbejdsmarkedspension (søjle 2) og/eller en individuel ordning (søjle 3). Dermed indgår indbetalinger til den livsvarige opsparing i ATP, som alle lønmodtagere indbetaler til, ikke. Indbetalinger til alderspension er i opgørelsen blevet bruttoficeret med en bundskat på 38 pct. Kilde: ATP's beregninger, 2018, på data fra Danmarks Statistik.

andelen til en livsvarig pension i en individuel pensionsordning udgjorde 24 pct. Siden 2013, hvor alderspensionen blev introduceret, er der stort set ikke indbetalt til alderspension gennem arbejdsmarkedspensioner (søjle 2), så resten af indbetalingerne i søjle 2 har været til en ratepension. Ved indbetalinger til individuelle pensionsordninger (søjle 3) er billedet noget anderledes, idet den del, der

ikke blev indbetalt til en livsvarig pension, stort set er blevet delt mellem indbetalinger til en ratepension eller en kapitalpension/alderspension.

Ifølge ATP's analysechef Michael Jørgensen er opsparingsbilledet meget klart:

"Analyserne viser, at det har stor betydning, om man er ansat i den offent-

lige sektor eller den private sektor, og om man indbetaler til en obligatorisk arbejdsmarkedspension eller en frivillig individuel ordning. Man kunne på den baggrund måske godt tro, at det skyldes, at ansatte i den private sektor primært indbetaler til frivillige ordninger i søjle 3, mens de offentligt ansatte primært indbetaler til obligatoriske arbejdsmarkedspensioner i søjle 2, men det er faktisk ikke tilfældet. Både i den offentlige og private sektor, gik cirka 95 pct. af indbetalingerne i 2016 til en arbejdsmarkedspension i søjle 2.

Forskellen skal i stedet findes i den måde, overenskomsterne er skruet sammen på inden for det private og det offentlige område. På det private område prioriterer man i højere grad ratepensioner frem for livrenter.”

Ud over offentlig eller privat ansættelse så betyder skatteregler og uddannelsesniveau også noget for, hvilken pensions-type man indbetaler til.

Ratepensioner fortrænger kapital- og livsvarige pensioner

Indbetalingerne til de forskellige pensionstyper har varieret i den analyserede periode fra 1998 til 2016. Fra 1998 og frem til omkring 2011 var der et konstant fald i andelen, der blev indbetalt til kapitalpension – fra 28 pct. til 17 pct. – som det ses Figur 2.

Den primære årsag, til de faldende indbetalinger til kapitalpensionerne efter 1998, var, at politikerne i 1999 reducerede muligheden for fradrag for kapitalpension til kun at gælde i bundskatten. Det gjorde det mere attraktivt at spare op i ratepension eller livsvarig pension, hvor man kunne få fradrag i både mellemskatten og topskatten.

Også andelen af indbetalinger til livsvarig pension faldt fra 1998 til 2011 – fra 70 pct. til 45 pct., mens andelen, der blev indbetalt til ratepension, steg i hele perioden – fra 3 pct. til 38 pct.

Der kan være flere årsager til, at mange flyttede indbetalingerne over i en ratepension i stedet for en livsvarig pension. Ratepensionen giver en større fleksibilitet i udbetalingsperiodens længde, idet en ratepension kan udbetales mellem 10 og 30 år. Desuden går resten af ratepensionen til boet, hvis man dør, før man har fået hele sin opsparing udbetalt. Omvendt risikerer man med en ratepension at løbe tør for pension i den sidste del af alderdommen. Årsagen til at livrentandelen faktisk falder i perioden er ikke, at de absolutte indbetalinger til livrenter faldt, men i stedet, at de samlede indbetalinger steg på grund af den fortsatte udbygning af de nye arbejdsmarkedspensioner. Den stigning skete primært i ratepensioner.

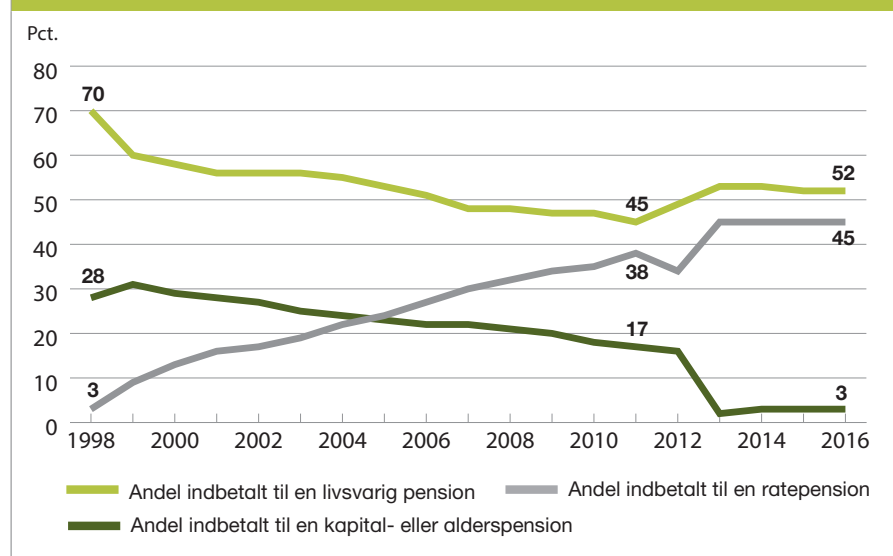
Politisk ønske om mere livsvarig pension og mindre ratepension

Den store vækst i indbetalingerne til ratepensioner fik politikerne til at ændre de skattemæssige fradragsregler, fordi de ønskede, at pensionerne i højere grad skulle række til hele alderdommen. På

den måde ville det offentlige ikke komme til at finansiere de sidste år på pension med højere offentlige pensioner. Derfor indførte politikerne i 2010 først et årligt fradragsloft på indbetalingerne til ratepensioner på 100.000 kr., som i 2012 blev reduceret til 50.000 kr.

Efter ændringerne begyndte andelen, der indbetalte til en livsvarig pension, at stige igen og synes at have stabiliseret sig på et højere niveau siden 2013. Andelen, der blev indbetalt til en ratepension, nåede dog kun at falde i 2012 og steg så igen i 2013, hvorefter niveauet har stabiliseret sig. Hovedårsagen til, at andelen hurtigt begyndte at stige igen, skal findes i, at politikerne i 2013 omlagde kapitalpensionen til en alderspension, hvor indbetalingerne beskattes på indbetalingstidspunktet i stedet for på udbetalingstidspunktet. Omlægningen medførte et meget stort fald i indbetalinger til kapitalpensionens afløser alderspensionen, og faldet blev i høj grad samlet op i større indbetalinger til ratepensioner og livsvarige pensioner.

Figur 2 – Andelen af indbetalingerne der går til livsvarige pensioner, ratepensioner og kapital-/alderspension – 18-64 årige – 1998-2016

Note: I opgørelsen indgår kun primære lønmodtagere med en årlig lønindkomst > 25.000 kr., som indbetalte til en arbejdsmarkedspension (søjle 2) og/eller en individuel ordning (søjle 3). Dermed indgår indbetalinger til den livsvarige opsparing i ATP, som alle lønmodtagere indbetaler til, ikke. Indbetalinger til alderspension er i opgørelsen blevet bruttoficeret med en bundskat på 38 pct. Kilde: ATP's beregninger, 2018, på data fra Danmarks Statistik.

Uddannelse påvirker pensionsopsparingen

Lønmodtagernes pensionsopsparing varierer efter deres uddannelsesniveau. I Tabel 1 ses, at der på tværs af disse grupper er ret store forskelle i andelen af pensionsindbetalingerne der går, til en livsvarig pension.

Ser man på tværs af uddannelsesniveau, så udgjorde livsvarigandelen 64 pct. for en person med en "Lang videregående uddannelse", mens andelen "kun" udgjorde 42 pct. for en person med en "Kort videregående uddannelse". Det overraskende er, at andelen ikke er korreleret til uddannelsesniveaet, idet dem med en uddannelse på "Grundskoleniveau" ligger over både dem med "Korte videregående uddannelse" og dem med en "Erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse".

Der er således mange faktorer der påvirker, om man vælger at fordele sine pensionsindbetalinger til en livsvarig pension, en ratepension eller en kapitalpension/alderspension.

Om det siger analysechef Michael Jørgensen: "Skatten spiller uden tvivl en

Tabel 1 – Andelen af indbetalingerne der går til livsvarige pensioner opdelt efter uddannelsesniveau – 18-64 årige

2016		Pct.
	Alle 18-64-årige primære lønmodtagere	52
Uddannelsesniveau	Kort videregående uddannelse	42
	Erhvervs- eller gymnasial uddannelse	47
	Uoplyst uddannelse	47
	Grundskole uddannelse	50
	Mellemlang videregående uddannelse	60
	Lang videregående uddannelse	64

Note: I opgørelsen indgår kun primære lønmodtagere med en årlig lønindkomst > 25.000 kr., som indbetalte til en arbejdsmarkedspension (søjle 2) og/eller en individuel ordning (søjle 3). Dermed indgår indbetalinger til den livsvarige opsparing i ATP, som alle lønmodtagere indbetaler til, ikke. Indbetalinger til alderspension er i opgørelsen blevet bruttificeret med en bundskat på 38 pct. Kilde: ATP's beregninger, 2018, på data fra Danmarks Statistik.

stor rolle, men det gør det også, om man arbejder på det offentlige eller private område, eller hvilken overenskomst man hører under. En af de helt afgørende faktorer her synes at være, hvorvidt man reelt har en mulighed i overenskomsten til at påvirke valget imellem de tre pensionstyper. Her ser det ud til at være en tendens til, at større valgfrihed i højere grad får folk til at vælge ratepensioner og kapitalpensioner. Set fra individets synspunkt kan denne valgfrihed være meget rar at have, men man kan spør-

ge sig selv, om de store forskelle i valgmulighederne på tværs af lønmodtagergrupper afspejler velovervejede beslutninger i forhold til, hvor meget livsvarig pension der er nødvendig for ikke at løbe tør for pension i alderdommen?." ▶

Referencer

Regeringen (2009), "Aftale mellem regeringen og Dansk Folkeparti om forårspakke 2.0 – Vækst, klima, lavere skat", marts 2009.

Regeringen (2011), "Aftaler om Finansloven for 2012", november 2011.

Nyhedsbrevet Faktum 169 december 2017 - Danskerne sparer i stigende grad op i livsvarige pensioner.

https://www.atp.dk/sites/default/files/faktum_169_v3.pdf

Typer af pensionsordninger

Når man opretter en pensionsordning, kan man vælge imellem tre typer af ordninger, som hver især adskiller sig ved måden, hvorpå pensionsordningen kommer til udbetaling:

- Livrente
- Ratepension
- Kapitalpension/alderspension

Kort fortalt er forskellen på de tre pensionsformer, at livrenten udbetales indtil man dør, ratepensionen udbetales i rater over mindst 10 år og maksimalt 30 år, og alderspension udbetales i én portion, når man pensioneres.

Livrente

Livrenten er en pension, der udbetales som en livslang, løbende månedlig ydelse. En livrente er en form for livslang forsikring. Man får pensionsydelse, så længe man lever. Lever man længe, får man mere, end man har indbetalt. Lever man kortere, får man mindre. Fordelen ved en livrente, er således, at man ikke risikerer at løbe tør for pension før man dør, og derved kun skal leve af folkepensionen de sidste leveår. Omvendt medfører en livrente at man får en lavere samlet pension udbetalt, hvis man dør før gennemsnittet. De, der dør tidligt, betaler således til dem, der lever længe. Indbetalingerne til en livrente kan trækkes fra i både bund- og topskattegrundlaget, og derudover får man endnu et fradrag. Fradraget er 12 pct., hvis man har mere end 15 år til pensionsalderen og 32 pct., hvis man har mindre end 15 år. Der skal betales indkomstskat af livrenter, og livrenter modregnes i de offentlige pensioner, når den udbetales (hvis udbetalingen er over et vist niveau). Der er ingen øvre grænse for, hvor meget der kan indbetales årligt.

Ratepension

Ratepensionen udbetales i flere lige store rater. Raterne udbetales over mindst 10 år og højst 30 år. Indbetalingerne til en ratepension kan trækkes fra i både bund- og topskattegrundlaget, og derudover får man endnu et fradrag. Fradraget er 12 pct., hvis man har mere end 15 år til pensionsalderen og 32 pct., hvis man har mindre end 15 år. Fordelen ved en ratepension er, at man i højere grad selv kan tilrettelægge den ønskede udbetalingsprofil. Ulempen er, at man risikerer at mangle pengene til den sidste del af sin alderdom, hvis man lever længe. Der skal betales indkomstskat af ratepensioner, og ratepensioner modregnes i de offentlige pensioner, når de udbetales (hvis udbetalingen er over et vist niveau). Indbetalingerne er i 2018 fradragsberettigede op til 54.700 kr. om året.

Alderspension og kapitalpensioner

Alderspension afløste i 2013 kapitalpensionen. Både alderspensioner og kapitalpensioner udbetales som én samlet sum ved pensionsalderen. Forskellen består i, at alderspensionen beskattes på indbetalingstidspunktet, mens kapitalpensionen beskattes på udbetalingstidspunktet. I alderspensionsordningen får man således ikke skattefradrag for indbetalingerne. Til gengæld er udbetalingen skattefri. Fra 1999-2012 fik man ved indbetalinger til en kapitalpension fradrag i bundskatten ved indbetalingen for at gøre ordningen mindre attraktiv ift. en ratepension eller en livrente.

En af fordelene ved alderspensionsudbetalinger og kapitalpensionsudbetalinger er, at de ikke modregnes i de offentlige pensioner ved selve udbetalingen. Derudover giver de også større fleksibilitet ift., hvornår man ønsker at bruge sine penge. Ulempen ved en kapitalpension/alderspension er, at man risikerer at bruge alle sine penge i starten af pensionstilværelsen, og dermed mangler pengene senere.

Der er en skattemæssig grænse for, hvor meget man kan indbetale til en alderspension pr. år. Hvis der er mindre end fem år til folkepensionsalderen, er grænsen i 2018 på 46.000 kr. Beløbet hæves gradvist til 51.100 kr. i 2023. Hvis der er mere end fem år til folkepensionsalderen, eller hvis man allerede er begyndt at få udbetalt andre pensioner (efter 1. april 2018), er grænsen på 5.100 kr. Der betales 40 pct. i skat ved udbetaling af en kapitalpension.